

**ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ**
з питань захисту майнових та немайнових прав
внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих
внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти
України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

15 січня 2025 року

Р І Ш Е Н Н Я

**Про стан реалізації Стратегії державної політики щодо внутрішнього
переміщення на період до 2025 року**

Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (далі – Комісія) продовжує виконувати свою діяльність з удосконалення чинного законодавства та державної політики щодо захисту прав офіційно зареєстрованих 4,6 мільйонів внутрішньо переміщених осіб (далі - ВПО) для максимального сприяння задоволення їх потреб, а також адаптації та інтеграції за новим місцем проживання.

Одним із ключових завдань Комісії є аналіз та моніторинг виконання органами державної влади заходів для реалізації прав внутрішньо переміщених та інших осіб, що постраждали внаслідок збройної агресії РФ проти України.

Для забезпечення всебічного розгляду питання *«Про стан реалізації Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року»* на засіданні Комісії було направлено запити щодо надання інформації до Міністерства національної єдності України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4361), Міністерства розвитку громад та територій України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4373), Міністерства молоді та спорту України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4432), Міністерства соціальної політики України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4396), Міністерства юстиції України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4421), Міністерства освіти та науки України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4384), Міністерства фінансів України (лист від 08.01.2025 № 04-82/6-2025/5575), Державної служби з питань праці України (лист від 07.01.2025 № 04-82/6-2025/4414) та Пенсійного фонду України (лист від 09.01.2025 № 04-82/6-2025/6025).

Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року (далі - Стратегія), та Операційний план заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року (далі – Операційний план) затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 312-р *«Про схвалення Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках»* від 07 квітня 2023 року.

Стратегія охоплює всі ключові етапи внутрішнього переміщення, починаючи із самостійного переміщення особи чи евакуації та завершуючи добровільним і безпечним поверненням особи до покинутого місця проживання після деокупації.

Стратегією передбачено п'ять стратегічних цілей:

- створення умов для безпечного переміщення осіб із населених пунктів, розташованих у районі проведення воєнних (бойових) дій, і задоволення їхніх гуманітарних потреб;
- посилення спроможності держави в реагуванні на виклики внутрішнього переміщення й забезпечення умов для реалізації державної політики у сфері внутрішнього переміщення;
- сприяння адаптуванню ВПО на новому місці проживання безпосередньо після внутрішнього переміщення;
- сприяння інтегруванню ВПО шляхом створення умов для розвитку потенціалу, посилення спроможності територіальних громад, що їх приймають;
- підтримання безпечного повернення до покинутого місця проживання й реінтегрування ВПО.

Операційний план загалом містить 90 заходів, спрямованих на виконання 36 завдань у межах п'яти зазначених стратегічних цілей.

На 2023 рік припадає виконання 50 заходів, на 2024 рік - 5 заходів, у 2025 році - не передбачено. Для 33 заходів передбачено їх постійне виконання, й окремо один захід потрібно виконувати щороку та ще один — щопівроку.

За повідомленням представника Уповноваженого ВРУ з прав людини із 87 проаналізованих заходів Операційного плану стан виконання має такий вигляд:

- на національному рівні (62 заходи): 19 (30,65%) — виконано, 3 (4,84%) — виконано з порушенням строку, 22 (35,48%) — перебувають у процесі виконання. Невиконаними є 18 (29,03%) заходів;
- на регіональному рівні (25 заходів): виконано — 2 (8%), виконуються — 11 (44%), виконуються з порушенням строків — 10 (40 %), не виконано — 2 (8%).

На 2024 рік Операційним планом було передбачено 3 окремих заходи, зокрема, щодо системної оцінки потреб внутрішньо переміщених осіб на рівні громад на всіх етапах внутрішнього переміщення (наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, далі – Мінреінтеграції, від 13.09.2024 № 288 була затверджена відповідна методологія, втім Комісія не має підтверджень її використання на місцях), щодо розширення функціоналу Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (далі - ЄІСС) з метою запровадження можливості внесення інформації про потреби внутрішньо переміщених осіб через Єдиний державний веб-портал електронних послуг (доступ до ЄІСС наявний, проте внесення інформації не є доступним і відсутня в цілому практика використання цих даних), а також щодо розробки Плану відновлення та розвитку регіонів, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України (який згідно інформації Мінреінтеграції буде розроблено лише після затвердження складу територій).

Комісія продовжила роботу, започатковану Тимчасовою спеціальною комісією Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської

Федерації проти України, що діяла у 2023-2024 роках та яка свою діяльність розпочинала з розгляду стану виконання міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади Операційного плану, а також виконання його обласними, Київською міською військовими (державними) адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

В підсумку, робота за цим напрямком Комісією була визначена недостатньою. За результатом засідання від 11 січня 2024 року Кабінету Міністрів України було запропоновано актуалізувати положення Операційного плану заходів з урахуванням сучасних реалій та основних потреб внутрішньо переміщених осіб. Також, Прем'єр-міністру України було пропоновано визначити міністерство, до повноважень якого віднесено питання формування та реалізації державної політики у сферах, що стосуються вирішення житлових питань тощо.

Станом на січень 2025 року можна констатувати, що рекомендації Комісії в повній мірі не були враховані: зміни до операційного плану не затверджено, робота за напрямками, зокрема житловим все ще є фрагментарною.

Комісія звернула увагу на відсутність публічного звітування Урядом про результати впровадження Стратегії.

Була започаткована робота щодо розробки проекту Стратегії державної політики щодо забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб в Україні на період до 2027 року та проекту Стратегії сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб. Водночас, такі напрацювання мають бути враховані у загальній Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення.

Варто відзначити, що до кінця 2024 року провідну роль у виконанні Стратегії та заходів Операційного плану відігравало Мінреінтеграції. Після утворення на його базі Міністерства національної єдності України повноваження щодо захисту прав примусово переміщених (депортованих) осіб, питань тимчасово окупованої території України, питань внутрішньо переміщених осіб відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 31 грудня 2024 року № 1545 передано до Міністерства розвитку громад та територій України (далі – Мінрозвитку).

На час проведення цього засідання Комісії тривала передача проєктів та напрацювань між міністерствами. Водночас Мінрозвитку не отримало спроможності та кадрового потенціалу для забезпечення виконання покладених повноважень з 01 січня 2025 року і наразі лише формує відповідний структурний підрозділ у своєму складі, який буде забезпечувати формування державної політики з питань внутрішньо переміщених осіб.

Крім того слід відзначити, що окремими обласними та Київською міською військовою адміністраціями не є затвердженими комплексні регіональні програми підтримки внутрішньо переміщених осіб взагалі або у разі їх закінчення в 2024 році.

Не затвердженим Міністерством освіти і науки України є Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, а також не внесено зміни в Типові правила прийому до закладів професійної (професійно-технічної) освіти України, що впливає на початок вступної кампанії для дітей з тимчасово окупованих територій та їх вибір на користь української освітньої системи. В умовах коли рф використовує освіту як інструмент ведення війни, а діти можуть розглядатись ними як подальший

ресурс для ведення війни, Україна має вживати всіх можливих кроків для залучення дітей до себе.

Враховуючи викладене **Комісія в и р і ш и л а:**

1. Інформацію міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо виконання Операційного плану заходів з реалізації у 2023–2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 312-р, взяти до відома.

2. Визнати роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щодо виконання Операційного плану заходів з реалізації у 2023–2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 312-р, зокрема за підсумками рекомендацій, наданих Комісією у рішенні від 11 січня 2024 року, недостатньою.

3. Запропонувати Кабінету Міністрів України:

3.1. проаналізувати стан виконання завдань та заходів, визначених Стратегією державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, визначити причини та (або) осіб, відповідальних за невиконання, неналежного виконання або виконання з порушення строків, а також за результатами цього аналізу вжити заходів реагування та (або) притягнення відповідних посадових осіб до відповідальності.

3.2. розробити та не пізніше 1 березня 2025 року затвердити зміни до Операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 квітня 2023 року № 312-р, зокрема:

- уточнити строки виконання завдань та визначити відповідальних виконавців у зв'язку зі зміною повноважень міністерств, інших органів виконавчої влади;

- оновити зміст та актуалізувати заходи з урахуванням останніх змін у законодавстві та нових реалій, умов і викликів, спричиненою збройною агресією російської федерації;

- врахувати положення напрацьованих проекту Стратегії державної політики щодо забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб в Україні на період до 2027 року та проекту Стратегії сприяння зайнятості внутрішньо переміщених осіб.

3.3. забезпечити публічне представлення стану виконання Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року у строки визначені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року No 312-р.

3.4. здійснити підготовку нового програмного документу (стратегії) державної політики щодо внутрішнього переміщення із залученням широкого кола зацікавлених сторін (органів місцевого самоврядування, неурядових та міжнародних організацій, рад з питань ВПО тощо), а також встановленням чітких якісних і кількісних показників очікуваних результатів, визначення методології та методики проведення моніторингу реалізації цього документу.

3.5. доручити обласним та Київській міській військовим адміністраціям розробити та затвердити комплексні регіональні програми підтримки внутрішньо переміщених осіб у разі закінчення або неприйняття таких програм.

3.6. враховувати інтереси та потреби внутрішньо переміщених осіб під час розробки стратегій (концепцій, політик, інших програмних документів) у різних сферах суспільних відносин.

4. Рекомендувати Міністерству освіти і науки України негайно затвердити Порядок прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, Типові правила прийому до закладів професійної (професійно-технічної) освіти України (зміни до правил) для забезпечення своєчасного проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній для дітей і молоді з числа внутрішньо переміщених осіб, жителів тимчасово окупованих територій України щодо порядку вступу до українських закладів освіти та інших доступних освітніх можливостей.

5. Звернутись до Прем'єр-міністра України з рекомендацією доручити обласним та Київській міській військовим (державним) адміністраціям, а також рекомендувати органам місцевого самоврядування запровадити системну періодичну оцінку потреб внутрішньо переміщених осіб, використовуючи Методичні рекомендації щодо оцінювання потреб внутрішньо переміщених осіб на місцевому рівні громади, затверджені наказом Мінреінтеграції від 13 вересня 2024 року № 288.

6. Рішення Комісії надіслати Прем'єр-міністру України, Міністерству освіти і науки України для вжиття відповідних заходів та повідомлення Комісії про результати виконання цього рішення.

Голова Комісії

П. Фролов

Секретар Комісії

С. Вельможний